

Характеристика якісного стану масивів поверхневих вод в суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра у межах Житомирської області за травень 2022 року

Об'єкти, створи і періодичність відбору проб в суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра у межах Житомирської області на 2022 рік визначені «Програмою державного моніторингу вод (в частині діагностичного та операційного моніторингу поверхневих вод)», затвердженого наказом Міндовкілля від 05.01.2022 № 1 та «Порядком здійснення державного моніторингу вод», затвердженого наказом Держводагентства України від 12.01.2022 № 5.

Суббасейн Прип'яті:

Загалом у травні для проведення досліджень на вміст специфічних та пріоритетних токсичних, здатних до накопичення стійких забруднюючих речовин в суббасейні Прип'яті відібрано 34 проби, або 97 % від плану (35) та відправлено до лабораторії моніторингу вод Північного регіону м. Вишгород. Із них відібрано 10 проб (91 % плану) у місцях питних водозаборів та транскордонних водотоків та фахівцями БУВР Прип'яті, Регіональних офісів у Рівненській та Хмельницькій областях виконано 200 вимірювань складу та властивостей поверхневих вод для визначення вмісту фізичних та фізико-хімічних показників.

Відбір проб **не здійснювався по р. Прип'ять, 60 км, с. Довляди**, кордон з Республікою Білорусь, із-за неможливості проїзду в результаті небезпеки від минулих бойових дій, небезпеки замінованих територій та порушенням дорожньої інфраструктури.

Суббасейн середнього Дніпра у межах Житомирської області:

Загалом у травні для проведення досліджень на вміст специфічних та пріоритетних токсичних, здатних до накопичення стійких забруднюючих речовин в суббасейні середнього Дніпра відібрано 10 проб, 100 % плану та відправлено до лабораторії моніторингу вод Північного регіону м. Вишгород. Із них відібрано 5 проб у місцях питних водозаборів та виконано 100 вимірювань складу та властивостей поверхневих вод для визначення вмісту фізичних та фізико-хімічних показників.

В цілому значення більшості показників якості масивів поверхневих вод в суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра на питних водозаборах та транскордонних водотоках знаходиться значно нижче ГДК (гранично-допустимих концентрацій) для водойм госпитного та рибогосподарського водокористування. Має місце перевищення ГДК по наступних показниках:

Суббасейн Прип'яті

питні водозабори:

- хімічне споживання кисню (ХСК) в 1,9-2,1 раза (29,06-31,36 мгО/дм³) 2 проби (ГДК= 15,0 мгО/дм³).
- залізо загальне в 1,6 – 4,4 раза (0,488 -1,307 мг/дм³) 2 проби (ГДК=0,3 мг/дм³).
- марганець в 1,2 – 1,4 раза (0,115 – 0,136 мг/дм³) 2 проби (ГДК=0,1 мг/дм³).

транскордонні водотоки:

- біологічне споживання кисню (БСК₅) в 1,2 – 1,4 раза (3,58-4,18 мгО₂/дм³) 4 проби (ГДК= 3,0 мгО₂/дм³).
- залізо загальне в 3,2 - 17,9 раза (0,315 -1,791 мг/дм³) 5 проб (ГДК=0,1 мг/дм³).
- нітроген амонійний в 1,4- 2,4 раза (0,702-1,220 мг/дм³) 4 проби (ГДК=0,5 мг/дм³).

Суббасейн середнього Дніпра у межах Житомирської області

питні водозабори:

- хімічне споживання кисню (ХСК) в 1,7–2,9 раза (25,42-43,12 мгО/дм³) 5 проб (ГДК= 15,0мгО/дм³).
- біологічне споживання кисню (БСК₅) в 1,1 раза (3,44 мгО₂/дм³) 1 проба (ГДК=3,0 мгО₂/дм³).
- залізо загальне в 1,2 – 2,6 раза (0,345-0,788 мг/дм³) 4 проби (ГДК=0,3 мг/дм³).

- марганець в 1,6 – 5,5 раза (0,163-0,552 мг/дм³) 2 проб2 (ГДК=0,1 мг/дм³).

Порівняно з квітнем по усіх транскордонних водотоках спостерігається зниження органічного забруднення за ХСК, БСК₅ (крім р. Стир) та підвищення вмісту нітрогену амонійного (крім, р. Горинь та р. Уборть), заліза загального. А в суббасейні середнього Дніпра у Малинському водосховищі на р. Ірша фіксується підвищення вмісту марганцю з 0,205 до 0,552 мг/дм³ (ГДК- 0,1), решта показників суттєвих змін не зазнає.

Порівняно з аналогічним періодом минулого року фіксується погіршення якості води за вмістом заліза загального в р. Уж з 0,580 до 1,307 мг/дм³ (ГДК-0,3), марганцю в р. Ірша (Малинське водосховище) з 0,408 до 0,552 мг/дм³ (ГДК-0,1), при цьому в р. Уборть, с. Рудня Хочинське має місце зниження органічного забруднення за ХСК з 39,6 до 28,22 мгО/дм³ (ГДК-30,0).

Кисневий режим задовільний більше 4,0 мгО₂/дм³: суббасейн Прип'яті – 5,40-11,44 мгО₂/дм³, суббасейн середнього Дніпра – 9,68-11,84 мгО₂/дм³.

Характеристика якісного стану масивів поверхневих вод у суббасейні Прип'яті порівняно з квітнем 2022 року:

Новоград-Волинське водосховище на р.Случ, питний водозабір м. Новоград-Волинський. Якісний стан питного водозабору суттєвих змін не зазнає. Показники, які характеризують органічне забруднення майже без змін і знаходяться на рівні ХСК-31,36 мгО/дм³, БСК₅- 2,88 мгО₂/дм³, вміст марганцю становить 0,115 мг/дм³. Фіксується зниження заліза загального з 0,620 до 0,488 мг/дм³.

р.Уж, питний водозабір м. Коростень. Визначається незначне підвищення органічного забруднення за ХСК з 27,66 до 29,06 мгО/дм³, марганцю з 0,112 до 0,136 мг/дм³ та, у межах норми, нітрогену загального з 0,580 до 0,640 мг/дм³, нітрогену амонійного з 0,200 до 0,300 мг/дм³ і сульфатів з 38 до 45 мг/дм³, кольоровість води зросла з 65 до 125 градусів, при цьому вміст заліза загального знизився з 1,512 до 1,307 мг/дм³.

р. Хомора, питний в/з м. Полонне Хмельницької області. Фіксується незначне підвищення органічного забруднення за БСК₅ з 2,41 до 2,60 мгО₂/дм³, вмісту нітрогену амонійного з 0,227 до 0,318 мг/дм³, нітратів з 0,250 до 0,460 мг/дм³, фосфору ортофосфатів з 0,027 до 0,063 мг/дм³ та зниження заліза загального з 0,087 до 0,037 мг/дм³, хлоридів з 29,7 до 19,1 мг/дм³. Кольоровість води знизилась з 34 до 8 градусів.

р. Случ (Чернелівське вдсх), 406 км, с. Чернелівка Красилівського р-ну, питний в/з м. Хмельницький. Фіксується підвищення органічного забруднення за БСК₅ з 3,33 до 4,63 мгО₂/дм³, вмісту нітратів з 0,270 до 0,670 мг/дм³, фосфору ортофосфатів з 0,088 до 0,147 мг/дм³ та незначне зниження нітрогену амонійного з 0,291 до 0,237 мг/дм³. Вміст заліза загального майже без змін і знаходиться на рівні 0,118 мг/дм³. Кольоровість води знизилась з 32 до 9 градусів.

р.Уборть, с. Рудня Хочинська, кордон з Республікою Білорусь. Якісний стан суттєвих змін не зазнає. Показники, які характеризують органічне забруднення знаходяться на рівні ХСК-28,22 мгО/дм³, БСК₅ - 2,80 мгО₂/дм³, вміст нітрогену амонійного - 0,220 мг/дм³, заліза загального 1,791 мг/дм³ та марганцю 0,067 мг/дм³. Кольоровість води підвищилась з 103 до 280 градусів.

р. Прип'ять, 570 км, с. Сенчиці. Фіксується незначне зниження органічного забруднення за ХСК з 33,64 до 32,73 мгО/дм³, БСК₅ з 3,66 до 3,58 мгО₂/дм³, вмісту нітратів з 1,215 до 0,690 мг/дм³, фосфору ортофосфатів з 0,122 до 0,005 мг/дм³, сульфатів з 35,70 до 27,88 мг/дм³ та підвищення нітрогену загального з 0,729 до 0,871 мг/дм³, нітрогену амонійного з 0,449 до 0,702 мг/дм³ та заліза загального з 0,162 до 0,338 мг/дм³.

р. Стир, права притока р. Прип'ять, 48 км, с. Зарічне. Відмічається зниження органічного забруднення за показником ХСК з 31,82 до 24,55 мгО/дм³, вмісту

нітратів з 1,635 до 0,990 мг/дм³, фосфору ортофосфатів з 0,105 до 0,0 мг/дм³ та сульфатів з 34,77 до 21,91 мг/дм³. При цьому підвищився вміст нітрогену загального з 0,695 до 1,156 мг/дм³, нітрогену амонійного з 0,320 до 0,920 мг/дм³ та заліза загального з 0,151 до 0,286 мг/дм³.

р. Горинь, права притока р. Прип'ять, 67 км, с. Висоцьк. Відмічається зниження органічного забруднення за показниками ХСК з 35,45 до 32,73 мгО/дм³, БСК₅ з 4,02 до 2,98 мгО₂/дм³, вмісту нітрогену загального з 0,914 до 0,792 мг/дм³, нітрогену амонійного з 0,542 до 0,479 мг/дм³, нітратів з 1,620 до 1,200 мг/дм³, заліза загального з 0,189 до 0,315 мг/дм³ та фосфору ортофосфатів з 0,097 до 0,315 мг/дм³.

р. Ствига, права притока р. Горинь, 95 км, с.Познань. Фіксується зниження органічного забруднення за показником БСК₅ з 4,07 до 3,74 мгО₂/дм³, вмісту нітрогену загального з 0,797 до 0,110 мг/дм³, нітратів з 1,230 до 1,035 мг/дм³, фосфору ортофосфатів з 0,088 до 0,022 мг/дм³ та підвищення нітрогену амонійного з 0,510 до 0,864 мг/дм³, заліза загального з 0,147 до 0,529 мг/дм³.

р. Льва, права притока р. Ствига, 100 км, с. Переброди. Фіксується зниження органічного забруднення за показниками ХСК з 39,09 до 34,54 мгО/дм³, БСК₅ з 4,32 до 4,18 мгО/дм³, вмісту нітратів з 1,770 до 0,915 мг/дм³, фосфору ортофосфатів з 0,122 до 0,035 мг/дм³ та підвищення нітрогену амонійного з 0,765 до 1,220 мг/дм³, заліза загального з 0,135 до 0,517 мг/дм³.

Характеристика якісного стану масивів поверхневих вод у суббасейні середнього Дніпра порівняно з квітнем 2022 року:

Водосховище «Відсічне» на р.Тетерів, питний водозабір м. Житомира. Якісний стан питного водозабору характеризується як стабільний. Фіксується незначне підвищення органічного забруднення за ХСК з 25,54 до 27,44 мгО/дм³, заліза загального з 0,320 до 0,375 мг/дм³ та, у межах норми, нітрогену загального з 0,400 до 0,520 мг/дм³, нітрогену амонійного з 0,140 до 0,270 мг/дм³.

Іршанське водосховище на р. Ірша, питний водозабір смт. Нова Борова. Фіксується незначний ріст показників: ХСК з 23,40 до 25,42 мгО/дм³, заліза загального з 0,305 до 0,345 мг/дм³ та, у межах норми, марганцю з 0,051 до 0,067 мг/дм³, нітрогену загального з 0,310 до 0,400 мг/дм³, нітрогену амонійного з 0,100 до 0,170 мг/дм³ та сульфатів з 83 до 112 мг/дм³.

Малинське водосховище на р.Ірша, питний водозабір м. Малина. Визначається незначне підвищення органічного забруднення за ХСК з 27,78 до 29,40 мгО/дм³, заліза загального з 0,350 до 0,412 мг/дм³, марганцю з 0,205 до 0,552 мг/дм³, нітрогену амонійного з 0,160 до 0,300 мг/дм³.

Вознянське водосховище на р. Возня, питний водозабір м. Малина. Фіксується незначне підвищення органічного забруднення за ХСК з 25,79 до 27,44 мгО/дм³, заліза загального з 0,725 до 0,788 мг/дм³, марганцю з 0,104 до 0,163 мг/дм³ та, у межах норми, нітрогену амонійного з 0,120 до 0,240 мг/дм³.

Бердичівське водосховище на р. Гнилоп'ять, питний водозабір м. Бердичева. Фіксується зниження заліза загального з 0,280 до 0,245 мг/дм³, марганцю з 0,120 до 0,091 мг/дм³ та підвищення органічного забруднення за ХСК з 41,89 до 43,12 мгО/дм³, нітрогену амонійного з 0,180 до 0,260 мг/дм³. Прозорість води знизилась до 12 см при нормі не менше 20 см.

Пріоритетні речовини:

Суббасейн Прип'яті

За травень від МОЗМ дніпровських водосховищ надійшло лише 7 протоколів вимірювань, у яких перевищень максимальних значень (ЕНЯмах) вмісту забруднюючих речовин не зафіксовано. У створах:

- р. Льва, 100 км, с. Переброди
- р. Стир, 48 км, смт. Зарічне

• р. Случ, 6 км, нижче м. Сарни

має місце у незначній кількості присутність 6 забруднюючих речовин, із них: 1 – групи пестициди, інсектициди та гербіциди, які використовуються у сільському господарстві для боротьби із шкідниками (тербутрин), 2 – поліароматичні вуглеводні, які використовуються у синтезі барвників та лікарських речовин (флуорантен, нафталін) та 3- леткі органічні, що використовуються у фармакології та текстильній промисловості при виготовленні барвників (дихлорметан (хлористий метилен), трихлорметан (хлороформ), тетрахлоретан (чотири хлористий вуглець)).

Порівняно з квітнем та аналогічним періодом минулого року по даних 7-ми досліджених пробах якість води за вмістом специфічних синтетичних показників істотно не змінилась і залишається майже на аналогічному рівні з показниками значно нижче максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯмах).

Суббасейн середнього Дніпра

Протоколи вимірювань хімічних (пріоритетних та басейнових специфічних) вимірювань від лабораторії вод Північного регіону м. Вишгород до БУВР Прип'яті у межах середнього Дніпра за травень не надходили.